

2017.

**Godišnji izvještaj Centra za pružanje pravne pomoći
2017.**

**TRANSPARENCY
INTERNATIONAL**
BOSNA I HERCEGOVINA

Sažetak

Centar za pružanje pravne pomoći u borbi protiv korupcije Transparency International Bosne i Hercegovine osnovan je krajem 2003. godine i usmjeren je na pružanje besplatne pravne pomoći prijaviocima korupcije.

Cilj Centra je dati praktične i korisne pravne savjete svim licima koja prijavljuju korupciji (žrtavama, svjedocima, uzbunjivačima...) i pružiti im efikasnu pravnu zaštitu, ali i pratiti rad nadležnih institucija, naročito u slučajevima koji se se odnose na korupciju. Na ovaj način javnosti se žele predložiti alternativni načini borbe protiv korupcije i sva pravna sredstva koja im stoje na raspolaganju.

Građani su u toku 2017. godine **1533 puta pozvali besplatnu liniju 0800 55555 za prijavu slučajeva korupcije**, tražeći pravni savjet ili prijavljujući slučajeve korupcije i drugih nepravilnosti. Na osnovu pristiglih prijava, Centar za pružanje besplatne pravne pomoći je u 2017. radio na **275 novih predmeta**, koje su građani dostavljali poštanskim i elektronskim putem, i u okviru posjeta Centru. Usporedno sa novim predmetima Centar je nastavio da postupa i u predmetima iz ranijih godina. U navedenom periodu upućeno je 387 dopisa nadležnim institucijama, 143 dopisa-pravnih savjeta strankama, te **pokrenuto ukupno 19 upravnih sporova pred nadležnim sudovima, 15 u ime TI BiH i 4 u ime stranaka.**

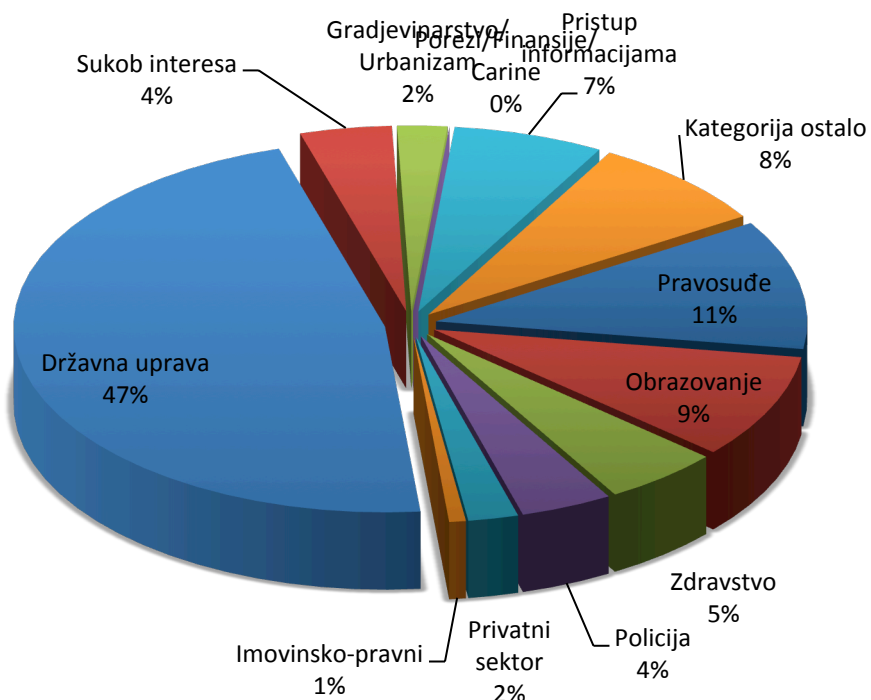
Najviše prijava se kao i poslednjih godina odnosi na oblast državne uprave, njih čak 46,9%, zatim slijede prijave na rad pravosudnih institucija njih 11,2 % i 9,9 % prijava koje se odnose na rad obrazovnih institucija

Ubjedljivo najveći broj prijavljenih slučajeva kao i prethodnih godina, se odnosi na sektor državne uprave. U ovu oblast spadaju pritužbe na sve institucije u BiH na svim nivoima vlasti, državnom, entitetskom, lokalnom, kao i prijave koje se odnose na javna preduzeća i javne ustanove. Najveći broj prijava se odnosi na neregularnosti u procesu zapošljavanja, tj. na „namještene“ konkurse za prijem državnih službenika na svim nivoima vlasti, ali i prijem zaposlenika u javna preduzeća i javne ustanove.

Statistički pokazatelji

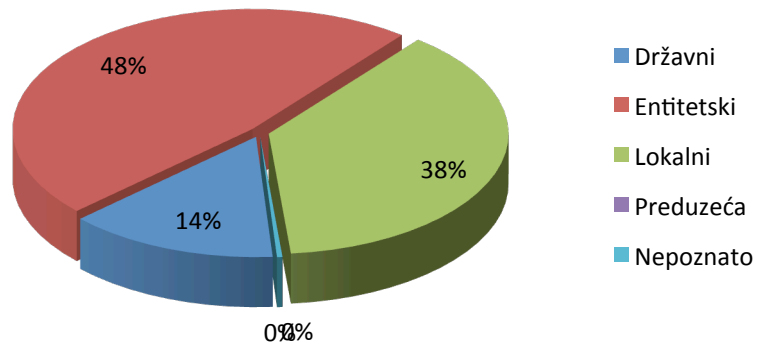
Prijave po sektorima	
Pravosuđe	31
Obrazovanje	25
Zdravstvo	14
Policija	11
Privatni sektor	6
Imovinsko-pravni	2
Državna uprava	129
Sukob interesa	11
Gradjevinarstvo/urbanizam	6
Porezi/finansije/carine	0
Pristup informacijama	18
Kategorija ostalo	22
Ukupno	275

Prijave po sektorima

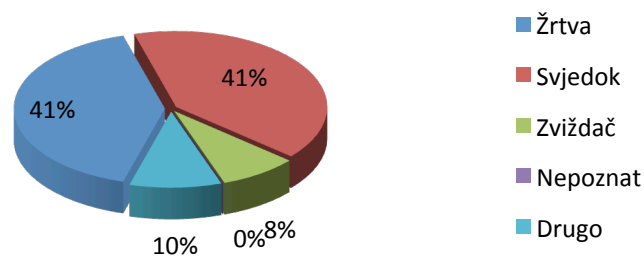
Nivo nadležnosti prijava	
Državni	39
Entitetski	131
Lokalni	104
Preduzeća	0
Nepoznat	1
Ukupno	275

Nadležnosti prijava

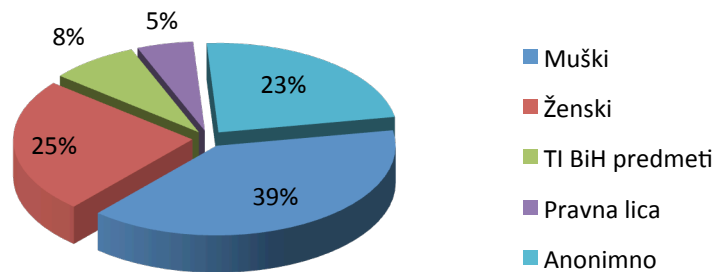
Povezanost prijavitelaca sa predmetom	
Žrtva	113
Svjedok	112
Zviždač	23
Nepoznat	0
Drugo	27
Ukupno	275

Povezanost prijavitelaca sa predmetom

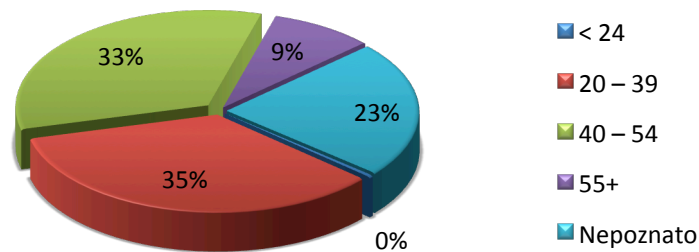
Pol prijavitelca	
Muški	108
Ženski	67
TI BiH slučaj	22
Pravna lica	14
Anonimno	64
Ukupno	275

Pol prijavitelca

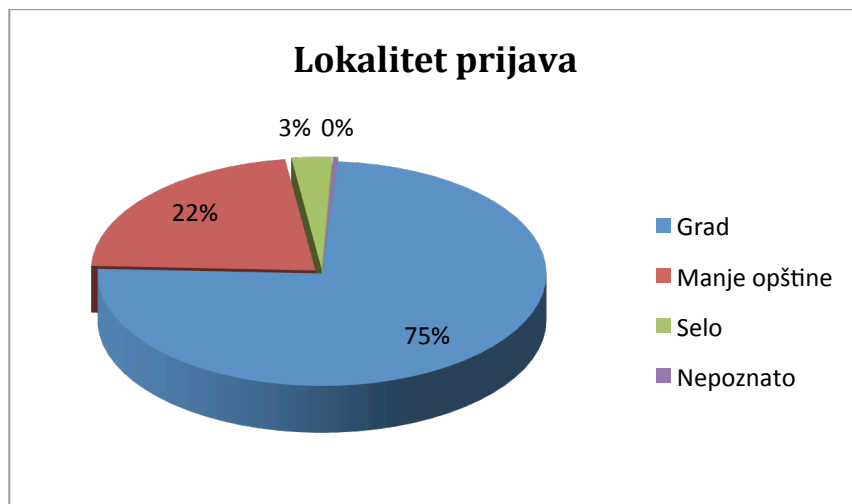

Starost prijavitelca	
< 24	1
20 – 39	95
40 – 54	92
+ 55	24
Nepoznat	63
Ukupno	275

Starost prijavitelca

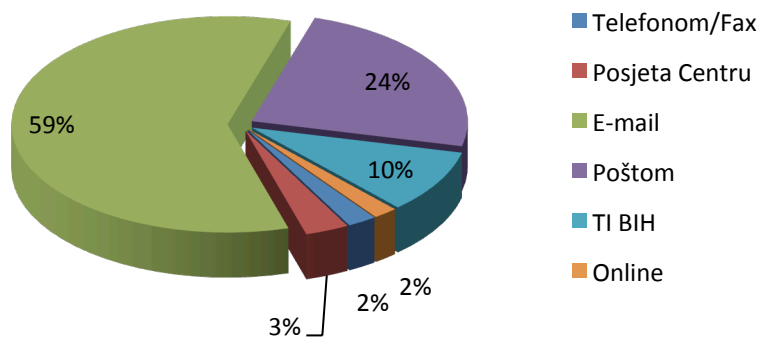

Lokalitet prijava	
Grad	205
Manje opštine	61
Selo	8
Nepoznat	1
Ukupno	275

Metod prijema prijava	
Telefonom/Fax	6
Posjeta Centru	9
E-mail (centar@ti-bih.org)	163
Poštom	66
TI BIH	26
Online (preko web stranica ti-bih.org i prijavikorupciju.org)	5
Ukupno	275

Metod prijema

Opisi po sektorima

PRAVOSUDNE INSTITUCIJE (31 slučaj u 2017.g. ili 11,2%)

SUDOVI (20 slučajeva u 2017.g. ili 7,2%)

TI BiH je u toku 2017.g. zaprimio **20** predmeta koji se odnose na pritužbe u radu osnovnih/općinskih i kantonalnih/okružnih sudova. Uglavnom su se prijave odnosile na dužinu postupka pred sudom, nepostupanje sudova po zahtjevima stranaka, nezadovoljstvo stranaka sudskim odlukama. U navedenim slučajevima TI BiH je davao savjete strankama vezane za način izjavljivanja pravnih lijekova, te objašnjavao na koji način se rješavaju predmeti i kako stranke mogu da se obrate sudu i urgiraju postupanje. Takođe, u toku 2017.g. zaprimljeno je 5 prijava koje su se odnosile na neregularnosti prilikom zapošljavanja administrativnog i stručnog osoblja u Okružne sudove na teritoriji Republike Srpske, od kojih su se tri prijave odnosile na javne konkurse za popunu upražnjenih radnih mjesta u Okružnim sudovima u Banjaluci i Istočnom Sarajevu u okviru projekta Grant IPA 2013 - rješavanje predmeta ratnih zločina.

U prijavi koja se odnosila na javni konkurs sproveden pred Okružnim sudom u Banjaluci navedena su imena i prezimena kandidata koji će biti zaposleni u sudu, a oba kandidata su bila u srodstvu sa nosiocima pravosudnih funkcija. TI BiH se po okončanju konkursne procedure obratio Okružnom sudu u Banjaluci, te tražio dostavu podataka o izabranim kandidatima. Nakon prijema informacija navodi iz prijave su se ispostavili tačnim, na radno mjesto psihologa izabran je kandidat za kog se u prijavi tvrdilo da će biti izabran, dok je dio konkursa za poziciju višeg stručnog saradnika, a na kom je trebao biti izabran i drugi kandidat poništen, tako da kandidat za kog se u prijavi tvrdilo da će biti izabran nije izabran. Okružni sud u Banjaluci naveo je da je dio konkursa poništen zbog toga što od 9 prijavljenih kandidata 6 nije dostavilo potpunu dokumentaciju, te su im prijave odbačene, a da preostala tri kandidata koja su ispunila opšte i posebne uslove, prošla pismeni test i intervju, nisu zadovoljila kriterije za izbor na poziciju višeg stručnog saradnika. Kandidat za kog se tvrdilo da će biti izabran na ovu poziciju nije se našao među tri kandidata koja su dostavila potpunu dokumentaciju i prošla testiranja, tako da se može pretpostaviti da njegova prijava na konkurs nije bila potpuna.

Okružni sud u Istočnom Sarajevu, takođe je raspisivao javni konkurs za za popunu upražnjenih radnih mjesta u okviru projekta Grant IPA 2013 - rješavanje predmeta ratnih zločina, a TI BiH je zaprimio prijavu lica koje je na konkursu bilo jedan od troje najbolje rangiranih kandidata na poziciju psihologa. Iako je ovaj kandidat u pogledu radnog iskustva ispunjavao i više od predviđenih minimumu godinu dana radnog iskustava, te posjedovao iskustvo u radu sa žrtvama rata, na konkursu je izabran kandidat koji nije imao radno iskustvo sa žrtvama rata i ispunjavao je predviđeni minimum od godinu dana radnog iskustva. U obrazloženju konkursne komisije Okružnog suda u Istočnom Sarajevu navedeno je da je izabrani kandidat najbolje odgovarao na pitanja i pokazao najbolje snalaženje u realnim situacijama, te je kao primjer navedeno da je ovaj kandidat jedini od svih na pitanje kako bi smirio svjedoka 15 minuta prije početka pretresa izjavio da bi primjenio vježbe disanja, čime je po mišljenju komisije pokazao ne samo da posjeduje znanje, nego i da je konkretna i proaktivna osoba.

TUŽILAŠTVA (11 slučajeva u 2017.g. ili 4,0%)

Tokom 2017.g. TI BiH je imao **11** prijava koje su se odnosile na rad tužilaštava. Uglavnom se radi o prijavama građana koji su nezadovoljni brzinom posupanja tužilaštva po njihovim prijavama ili su nezadovoljni odlukama tužilaštava o nesprovođenjima istraga. U ovim slučajevima TI BiH se obraćao nadležnim tužilaštvima, te tražio dostavu informacija o konkretnim predmetima.

Takođe, sredinom 2017.g. potvrđena je optužnica protiv Orlandić Ratka, bivšeg direktora JU Služba za zapošljavanje Zeničko-dobojskog kantona zbog postojanja osnovane sumnje da je počinio produženo krivično djelo „Zloupotreba položaja ili ovlaštenja“. U vezi sa ovim predmetom TI BiH je tokom 2015.godine pružao pravnu pomoć zaposleniku JU Služba za zapošljavanje Zeničko-dobojskog kantona koji je podnio krivičnu prijavu protiv direktora, a koja je prvobitno odbijena od strane Kantonalnog tužilaštva Zeničko-dobojskog kantona, da bi nakon izjavljivanja pritužbe, nastavljen rad na ovom predmetu.

TI BiH je uputio prijavu Uredu disciplinskog tužioca pri Instituciji Visokog sudskog i tužilačkog vijeća radi ispitivanja eventualne disciplinske odgovornosti v.d. glavnog tužioca Tužilaštva Bosne i Hercegovine Gordane Tadić, a povodom navoda iz sredstava javnog informisanja da je v.d. glavnog tužioca, Gordana Tadić, od Kantonalnog tužilaštva Kantona Sarajeva zahtijevala izuzimanje predmeta protiv Josipa Šimića Đinđića u odnosu na kojeg je navedeno kantonalno tužilaštvo otvorilo istragu za postojanje osnovane sumnje da je počinio krivično djelo „krivotvorenje isprave“ iz člana 373. Krivičnog zakona Federacije BiH. Josip Šimić je 28. avgusta dostavio Tužilaštvu BiH prijavu protiv čelnih ljudi SIPA-e i ministra bezbjednosti BiH Dragana Mektića, optužujući ih da su nezakonito prisluškivali razgovore glavne državne tužiteljke Gordane Tadić i potpredsjednice VSTV-a Ružice Jukić. Kao priloge toj prijavi, Šimić je dostavio navodni dokument SIPA-e kojim se naređuje praćenje Tadićeve i Jukićeve, a za koji je Kantonalno tužilaštvo Kantona Sarajevo posumnjalo da je krivotvoren i otvorilo istragu.

OBRAZOVANJE (25 slučajeva u 2017.g. ili 9,9%)

25 predmeta u 2017.g. odnosilo se na obrazovanje, odnosno na koruptivne aktivnosti u predškolskim ustanovama, osnovnim i srednjim školama, te fakultetima. Zaprmane prijave su se odnosile na nezakonitosti u procedurama za izbor u nastavno-naučna zvanja u visokoškolskim ustanovama, netransparentnost i neusklađenost procedura javnih poziva za izbor istaknutih stručnjaka na visokoškolskim ustanovama, neregularnosti pri sprovođenju javnih konkursa za izbor nastavnika i profesora u osnovnim i srednjim školama, te nezakonito sprovedenih konkursa za prijem stručnog osoblja u predškolske ustanove i neusklađenosti procedura prijema osoblja sa višim pravnim propisima.

Značajno je spomenuti da je krajem 2017. godine Okružni sud u Banjaluci usvojio tužbu stranke koja je pobijala odluku Senata Univerziteta u Banjaluci kojom je na nezakonit način izabran u nastavno-naučno zvanje kandidat za docenta na Medicinskom fakultetu u Banjaluci. U konkretnom slučaju sud je utvrdio da je komisija nezakonito sprovela proceduru izbora u zvanje, te naložio Univerzitetu u Banjaluci da donese novu odluku poštujući pravno shvatanje suda u pogledu postupka. Postupajući po presudi, Univerzitet je umjesto da ispoštuje pravno shvatanje suda, donio odluku da u potpunosti poništi sporni konkurs, na šta je stranka uz pomoć TI BiH ponovo pokrenula upravni spor.

Sredinom 2017.godine TI BiH je zaprimio predstavku učesnika konkursne procedure u JU „Centar za predškolsko vaspitanje i obrazovanje“ Banja Luka koji je raspisao konkurs za prijem vaspitača i stručnih saradnika. Na konkursu je od kandidata traženo da ispunjavaju sledeće uslove: da imaju radno iskustvo u struci od godinu dana, položen stručni ispit, te da poznaju rada na računaru, međutim sama procedura nije sprovedena u skladu sa odredbama Zakona o predškolskom odgoju i vaspitanju RS, koji propisuje da su prilikom prijema u radni odnos u javnu predškolsku ustanovu obavezno definisani sledeći kriterijumi: prosjek ocjena tokom studiranja, vrijeme provedeno na evidenciji nezaposlenih lica koju vodi Zavod za zapošljavanje RS, te rezultati ostvareni na intervjuu. S obzirom da u konkretnom slučaju nisu ispoštovane odredbe Zakona, TI BiH se obratio nadležnoj prosvjetnoj inspekciji, koja je poništila sporni konkurs. JU „Centar za predškolsko vaspitanje i obrazovanje „ Banjaluka je izjavio žalbu na odluku prosvjetnog inspektora, a istu je usvojilo Ministarstvo prosvjete i kulture RS sa obrazloženjem da Centar nije mogao sprovesti konkursnu proceduru u skladu sa Pravilnikom o proceduri prijema u radni odnos i načinu bodovanja vaspitača, stručnih saradnika, sekretara i računovođa u javnim predškolskim ustanovama jer isti nije donesen. Inače, ovo Ministarstvo je bilo u obavezi da u roku od 9 mjeseci od dana stupanja na snagu Zakona, donese Pravilnik o proceduri prijema u radni odnos i načinu bodovanja vaspitača, stručnih saradnika, sekretara i računovođa u javnim predškolskim ustanovama, međutim isto to nije uradilo, tako da

je prijem osoblja u ustanove koje obuhvataju vaspitanje i obrazovanje djece predškolskog uzrasta prepušten na regulisanje rukovodiocima javnih ustanova. TI BiH se u ovom slučaju obraćao Instituciji ombudsmana za zaštitu ljudskih prava BiH i ova institucija je donijela Preporuku kojom nalaže JU Centar za predškolsko obrazovanje i vaspitanje Banjaluka da poništi sporni konkurs i raspiše novi u skladu sa pozitivnim zakonskim propisima koji uređuju ovu oblast, a Ministarstvu prosvjete i kulture Republike Srpske da bez odlaganja donese Pravilnik o proceduri prijema u radni odnos i načinu bodovanja vaspitača, stručnih saradnika, sekretara i računovođa u javnim predškolskim ustanovama i na taj način otkloni postojeće nedostatke u ovoj oblasti.

ZDRAVSTVO (14 slučajeva u 2017.g. ili 5,0%)

TI BiH je tokom 2017. godine primio 14 prijava koje su se odnosile na oblast zdravstva. Prijave su se odnosile na pritužbe na dužinu čekanja za bolničko liječenje, netransparentno zapošljavanje u zdravstvene ustanove, manjkavosti u procedurama za dodjelu specijalizacija, te spornim imenovanjima direktora domova zdravlja.

TI BiH je izjavio prigovor protiv Rješenja Skupštine opštine Šamac o imenovanju direktora Javne zdravstvene ustanove Dom zdravlja Šamac, koji je pred Međunarodnim krivičnim sudom za bivšu Jugoslaviju (MKSJ) osuđen na 15 godina zatvora za najteže ratne zločine kao najviši civilni funkcioner u opštini Bosanski Šamac za vrijeme rata u Bosni i Hercegovini. Među opštim uslovima Javnog konkursa za izbor i imenovanje direktora JZU Dom zdravlja Šamac navođen je uslov da kandidati nisu osuđivani za krivično djelo na bezuslovnu kaznu zatvora od najmanje šest mjeseci ili za krivično djelo koje ih čini nepodobnim za obavljanje poslova na upražnjenom mjestu. Prema mišljenju TI BiH vrsta krivičnog djela za koja je osuđen imenovani direktor ne čine to lice podobnim za obavljanje funkcije direktora jedne javne zdravstvene ustanove koja ima zadatak da pruži zdravstvenu zaštitu svim građanima na području opštine Šamac, uključujući i lica koja su bila prognana i progonjena tokom ratnih dejtava. Značajno je i spomenuti da je SO Šamac imenovala ovo lice nakon što je već jednom sporno imenovanje poništio Okružni sud u Doboju, kao i da je sud u obrazloženju presude, između ostalog, istakao kako su izostali razlozi koji su bili odlučujući za donošenje odluke, tj. kako Komisija za izbor i imenovanje nije pripremila valjano obrazloženje niti je detaljnije razjasnila razloge kojima se vodila pri izboru. Prema mišljenju TI BiH, što je i istaknuto u prigovoru, u ponovoljenom postupku opet nije dato iscrpno i razložno obrazloženje, već su date samo uopštene i generalne ocjene o kandidatima čime se nije zadovoljio princip kvaliteta kao jedan od najbitnijih principa postupka javne konkurencije.

TI BiH je zaprimio predstavku doktorice medicine, u kojoj izražava sumnju u regularnost konkursa u Javnoj ustanovi Opća bolnica „Prim. dr Abdulah Nakaš“, a koji se odnosi na dodjelu specijalizacija. U prijavi je navedeno da konkursom za izbor kandidata za dodjelu osnovnih specijalizacija nije navedena sva potrebna dokumentacija, koja je bila neophodna kao dokaz kojim bi Komisija imala neposredan uvid po svim tačkama kriterija za utvrđivanje redoslijeda kandidata, a koji su predviđeni Pravilnikom o kriterijima za prijem specijalizanata. Takođe, kandidatima su naknadno traženi dokumenti, te su dodijeljivani bodovi na radove i stručnu i naučnu aktivnost, za koju nije bilo relevantnih dokaza. Iako Pravilnik utvrđuje da Komisija ima najmanje tri člana, te da svaki od članova Komisije nakon obavljenog razgovora s kandidatom ocjenjuje ga s najviše tri boda, stranka je navela da su prilikom razgovora bila prisutna samo dva člana komisije, te ostaje nejasno na koji način je treći član Komisije dodijelio ocijenu. TI BiH je uz mišljenje prosljedio stranci i nacrt prigovora, koji je ista uputila Upravnom odboru javne ustanove Opća bolnica „Prim. dr Abdulah Nakaš“. Upravni odbor donio je Odluku o poništenju konkursa za izbor kandidata za dodjelu osnovnih specijalizacija.

POLICIJA (11 slučajeva u 2017.g ili 4,0%)

U 2017. godini TI BiH je postupao po 11 prijava koje su se odnosile na rad policijskih organa. Građani su najčešće prijavljivali saobraćajne policajce za nesavjestan rad u službi ili neprimjereno ponašanje. U

takvim slučajevima, ukoliko su prijave sadržavale dovoljan broj informacija TI BiH se obraćao Ministarstvima unutrašnjih poslova - Odjeljenjima za internu kontrolu, te tražio provjere navoda građana i preduzimanje istražnih aktivnosti.

Indikativan je slučaj nesavjesnog rada policijskih službenika u Policijskoj stanici Bihać, koji nisu adekvatno reagovali u slučaju istjerivanja iz zakupljenog stana strane državljanke kojoj je stanodavac dok je bila na službenom putu promijenio bravu na vratima od zakupljenog stana i na taj način joj ograničio pristup vlastitim stvarima. Po saznanju o mijenjaju brave, strana državljanka je slučaj prijavila policiji očekujući da će ista preduzeti određene radnje kako bi ušla u zakupljeni stan za koji je izmirivala obaveze i ima zaključen ugovor sa stanodavcem, međutim policijski službenici su ignorisali njene zahtjeve, ubjeđivali je da nema nikakva prava u odnosu na zakupodavca, te su tek nakon intervencije strane ambasade, omogućili stranoj državljanki da uđe u stan i provjeri svoje stvari, bez da su podnijeli izvještaj o izvršenom krivičnom djelu nadležnom tužilaštvu. TI BiH je pružio pravnu pomoć stranki i ista je uspjela na sudu da dobije odluku o vraćanju u stan s obzirom da ju je zakupodavac nezakonito pokušao iseliti. Takođe, Kantonalno tužilaštvo Unsko-sanskog kantona je uzelo izjavu od strane državljanke u vezi sa okolnostima ispitivanja postojanja krivičnog djela.

PRIVATNI SEKTOR (6 slučajeva u 2017.g. ili 2,1%)

TI BiH je tokom 2017.godine imao 6 predmeta vezanih za privatni sektor, a isti se uglavnom odnose na radno pravne odnose u privatnim firmama i kršenja radničkih prava od strane poslodavca. Radnici su najčešće prijavljivali sumnje na postojanje mobinga, kao i druge prakse uznemiravanja, a u jednom predmetu radnica je prijavila kako joj nije priznato pravo na uvećanje plate po osnovu prekovremenog rada koji je trajao više od dva mjeseca. TI BiH je u ovakvim slučajevima pružio pravnu pomoć strankama na način da su im davani pravni savjeti i sastavljani različiti podnesci koje su upućivali nadležnim organima.

IMOVINSKO-PRAVNI (2 slučaja u 2017.g. ili 0,7%)

Tokom 2017.g. postupano je u svega dvije prijave koje su se odnosile na imovinsko-pravne probleme građana. Iako ovi predmeti ne spadaju u aktivnosti kojima se bavi naša organizacija građanima su davana uputstva kome mogu da se obrate u vezi sa imovinsko-pravnim sporovima.

DRŽAVNA UPRAVA (129 slučajeva u 2017.g. ili 46,9%)

Kao i prethodnih godina najveći broj prijavljenih slučajeva u 2017.g., njih **129** se odnosi na sektor državne uprave. U ovu oblast spadaju pritužbe na sve institucije u BiH na svim nivoima vlasti, državnom, entitetskom, lokalnom, kao i prijave koje se odnose na javna preduzeća i javne ustanove. Najveći broj prijava se odnosi na neregularnosti u procesu zapošljavanja državnih službenika na svim nivoima vlasti, ali i prijem zaposlenika u javna preduzeća i javne ustanove.

Kao primjer nezakonitog postupanja može se izdvojiti slučaj izdavanja uvjerenja o radnom iskustvu od strane Republičke uprave za geodetske i imovinsko-pravne poslove, licima koja su bila angažovana u RUGIP-u na osnovu ugovora o djelu, iako je to u suprotnosti sa Zakonom o radu RS. Sporna uvjerenja su se izdavala u različite svhe, pa i radi učešća na konkursima za radna mjesta u drugim organima uprave, a sporno je i to što su prijavljena lica na osnovu nezakonitih uvjerenja o radnom iskustvu stekla i uslove za polaganje stručnog ispita za rad u upravi. Po prijavi naše organizacije Republička uprava za inspeksijske poslove je donijela rješenje kojim su naložili RUGIP-u da ukine rješenja o zasnivanju radnog odnosa sa pet prijavljenih lica kojima je suprotno važećim propisima bilo izdato uvjerenje o radnom iskustvu na osnovu ranije zaključenih ugovora u djelu.

Tokom 2017. godine primjetan je i porast broja prijava zaposlenika javnih preduzeća i ustanova, tzv. zviždača, koji su prijavljivali nepravilnosti u radu. U jednoj od takvih prijava TI BiH je dobio kopiju ugovora o djelu broj koji su JP Putevi Republike Srpske zaključili sa licem koje je po zanimanju dipl.ing. saobraćaja. U ugovoru se navodi da su predmet ugovora intelektualne usluge poslovnog savjetovanja iz tehničke oblasti, bez preciziranja o kojim se tačno uslugama radi. Izvršilac usluga ugovorom je obavezan da usluge savjetovanja izvrši u roku od 30 dana od dana potpisivanja ugovora, dok je naručilac usluga obavezan da mu isplati naknadu u roku od 15 dana od dana potpisivanja ugovora u iznosu od 9.000, 00 KM. Iz navedenog se zaključuje da je JP Putevi RS obavezno da izvršiocu posla isplati cjelokupnu naknadu prije isteka roka za izvršavanje usluga predviđenih ugovorom što je nesvakidašnja situacija u ugovornim odnosima. Pored navedenog otvara se i pitanje zakonitosti zaključivanja ove vrste ugovora jer se radi o izvršenju usluga poslovnog savjetovanja iz tehničke oblasti, a koje predstavljaju jednu od djelatnosti JP Putevi Republike Srpske i propisane su Statutom ovog preduzeća. Zakon o radu RS propisuje da poslodavac može da zaključi ugovor o djelu sa određenim licem samo za obavljanje poslova koji su van djelatnosti poslodavca. Takođe, Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta u JP Putevi Republike Srpske u članu 30 propisano je postojanje Odjeljenja za bezbjednost saobraćaja u okviru kog je 5 zaposlenih lica, od kojih su 3 saobraćajna inženjera čiji opisi poslova odgovaraju uslugama traženim spornim ugovorom. TI BiH se obraćao JP Putevi RS, te tražio informacije vezane za zaključivanje spornog ugovora, a iz ovog javnog preduzeća su nas obavijestili da je predmetni ugovor raskinut i da nije proizveo nikakvo pravno dejstvo.

TI BiH je po anonimnoj prijavi građana utvrdio spornu praksu imenovanja u Razvojnoj banci FBiH. Naime, Mersiha Slipičević podnijela je ostavku na mjesto članice Nadzornog odbora Razvojne banke FBiH kako bi isti dan bila imenovana za v.d.izvršnog direktora ove banke uslovljavajući svoju ostavku ovim imenovanjem. Slipičević je prema mišljenju TI BiH na ovaj način bila u sukobu interesa jer je mogla uticati ne samo na sopstveno imenovanje, već i na uslove rada, kao što su plata i druga prava vezana za njenu novu poziciju jer se materijalna prava izvršnih direktora ugovaraju uz prethodno odobrenje Nadzornog organa. Osim toga, Razvojna banka FBiH već više od dvije godine nema izvršne direktore i već dva puta su poništeni javni konkursi za ova mjesta, da bi se na kraju naprečac izvršilo v.d. imenovanje protivno Uredbi o vršenju ovlaštenja u privrednim društvima sa učešćem državnog kapitala, koja predviđa da se samo **izuzetno** mogu imenovati vršioци dužosti direktora dok se okonča konkursna procedura. Opisano imenovanje predstavljalo je ogroman rizik za poslovanje ove banke jer su se pod sumnjivim okolnostima i na sporan način u jednom licu preklapale nadležnosti i ovlaštenja nadzornog organa i organa uprave. TI BiH je od Agencije za bankarstvo FBiH tražio da iskoristi svoja nadzorna ovlaštenja nad poslovanjem Razvojne banke i izda nalog za otklanjanje utvrđenih nepravilnosti, a o opisanoj praksi je izvjestio i Odbor za ekonomsku i finansijsku politiku Parlamenta FBiH. Finansijska policija i Agencija za bankarstvo takođe vrše istragu u Razvojnoj banci FBiH ispitujući poslovanje ove institucije, i to upravo u dijelu koji se odnosi na v.d.imenovanja rukovodstva, kao i sporne plasmane kredita.

TI BiH je postupao po predstavnici uposlenice Republičke uprave za geodetske i imovinsko-pravne poslove, a koja je ukazala nezakonito raspoređivanje na drugo radno mjesto u pomenutoj Upravi, te kršenje Zakona o državnim službenicima. Konkretno, stranka je više puta privremeno raspoređivana na druga radna mjesta što je suprotno Zakonu o državnim službenicima RS koji u članu 46. stavu 1. jasno definiše da državni službenik može biti privremeno raspoređen u istom reubličkom organu uprave, na radno mjesto koje odgovara njegovoj stručnoj spremi, bez njegove saglasnosti, zbog potreba posla ili povećanog obima posla, **a najduže šest mjeseci u toku od dvije godine.** Stranka je uspjela da putem Odbora za državne žalbe, koji je potvrdi strankine navode, poništi sporna Rješenja RUGIP-a, međutim RUGIP je ignorisao stavove drugostepenog organa, te nastavio da zaposlenicu raspoređuje na druga radna mjesta. TI BiH je tokom cijelog postupka bio u kontaktu sa strankom, s ciljem pružanja pravnih savjeta i blagovremenog djelovanja, te je i prijavio navedeno postupanje RUGIP-a nadležnim inspekcijama. Nakon određenog vremena, stranka je obavijestila TI BiH da je RUGIP poništio sporna rješenja, te da je vraćena na mjesto šefa područne jedinice.

U 2017.g. TI BIH je zaprimio 11 prijava koje su se odnosile na moguće postojanje sukoba interesa za lica koja su se nalazila na različitim funkcijama. U većini slučajeva građani su tražili pravno mišljenje od naše organizacije da li određena situacija predstavlja sukob interesa i pravni savjetnici organizacije su dostavljali mišljenja. Pored ovih slučajeva, važno je spomenuti dva predmeta koja je po predstavkama građana rješavala Republička komisija za utvrđivanje sukoba interesa u organima vlasti RS, a čije je postupanje pratila naša organizacija jer su građani to zahtijevali.

U prvom predmetu Komisija za žalbe RS je poništila rješenje Republičke komisije koja prvobitno nije utvrdila postojanje sukoba interesa u slučaju odbornika SO Srbac koji se nije uzdržao od glasanja kada su njegova kćerka i zet imenovani na rukovodeće pozicije u javnim institucijama. Nakon poništavanja rješenja od strane Komisije za žalbe, Republička komisija je utvrdila sukob interesa za ovog odbornika, međutim nije pokretala postupak za primjenu sankcija u vezi sa kršenjem Zakona o sprečavanju sukoba interesa u organima vlasti RS. TI BIH se obraćao objema komisijama te tražio informacije o razlozima zbog kojih nije pokretan postupak za primjenu sankcija i dobili smo odgovore da Komisija za žalbe nije nadležna da ga pokreće, dok je Republička komisija tražila da se Centralna izborna komisija očituje o eventualnoj primjeni sankcije, s obzirom da je odbornik pokrenuo upravni spor protiv odluke Komisje.

Drugi predmet odnosi se na sukob interesa ministra poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede RS, koji je istovremeno bio i član upravnog odbora Fonda za zaštitu životne sredine RS, a u koji je za vrijeme njegovog mandata zaposlena njegova kćerka. TI BIH je pratio postupanje Republičke komisije u ovom slučaju i pružao pravnu pomoć stranki koja je inicirala postupak pred Komisijom. Zabrinjavajuće je da je prvostepena Komisija donijela odluku da se ministar ne nalazi u sukobu interesa, a da nije ispitala poslovni odnos između direktora Fonda koji je donio odluku o prijemu u radni odnos ministrove kćerke, i ministra kao člana upravnog odbora kojem je direktor dužan da podnosi izvještaje o svom radu i poslovanju. Navedeno je važno jer se ispitivanjem ovog odnosa subordinacije može utvrditi da li je postojao privatni interes koji je uključivao prednost za zapošljavanje ministrove kćerke.

PRISTUP INFORMACIJAMA (18 slučajeva u 2017.g ili 6,5%)

TI BIH je imao **18** predmeta koji su vezani za primjenu Zakona o slobodi pristupa informacijama. U većini slučajeva građani su prijavili da im je onemogućen pristup informacijama od strane javnog organa zbog pogrešnog tumačenja odredbi Zakona, ili da im javni organi nisu uopšte odgovarali na zahtjeve ili su odgovarali nakon proteka zakonom propisanih rokova. Povodom ovih prijava naša organizacija se obraćala javnim organima te sa pozivom na Zakon o slobodi pristupa informacijama tražila podatke u ime stranaka. Nakon zaprimanja, podaci su prosljeđivani strankama. Takođe, TI BIH je sastavljao za stranke različite podneske, zahtjeve za pristup informacijama, žalbe zbog ćutanja uprave, žalbe na odluke o odbijanju pristupa informacijama, te tužbe kojima su pokretani upravni sporovi.

Za potrebe stranaka organizacija je sastavila 4 tužbe, koje su stranke podnosile u vlastito ime, dok je organizacija u vlastito ime tokom 2017. godine podnijela 15 tužbi zbog kršenja Zakona o slobodi pristupa informacijama protiv sledećih institucija:

1. Ministarstvo komunikacija i transporta BiH
2. Ministarstvo spoljne trgovine i ekonomskih odnosa BiH
3. Ministarstvo prosvjete i kulture Republike Srpske
4. Ministarstvo prosvjete i kulture Republike Srpske
5. Agencija za bankarstvo Federacije BiH
6. Grad Trebinje
7. Općina Čapljina
8. Općina Čapljina
9. Općina Čapljina
10. Pravni fakultet u Sarajevu
11. JP Gas-Res
12. Elektrodistribucija Pale
13. Hrvatske telekomunikacije Mostar

14. JKP Tomislavgrad
15. Srednja stručna i tehnička škola Gradiška

U 2017.g. donesene su **ukupno 32 sudske odluke u upravnim sporovima** koje je organizacija pokretala tokom ranijih godina, od kojih je u 15 sporova tužbeni zahtjev Transparency International BiH usvojen, dok u 10 sporova tužbeni zahtjev nije usvojen, a u jednom sporu tužba je odbačena. Sudovi su u 2 predmeta usvojili zahtjeve organizacije za vanredno preispitivanje sudskih odluka, u jednom predmetu zahtjev je odbačen, u jednom odbijen, a u jednom je sud donio odluku da se usvaja zahtjev za vanredno preispitivanje sudske odluke koji je izjavila tužena strana.

Institucije i javna preduzeća protiv kojih je TI BiH dobio sporove su:

1. Tužilaštvo Bosne i Hercegovine
2. Parlament Bosne i Hercegovine
3. Ministarstvo unutrašnjih poslova Republike Srpske
4. Republička uprava za inspekcijske poslove Republike Srpske
5. Radio televizija Republike Srpske
6. Javno preduzeće „Putevi Republike Srpske“
7. Javno preduzeće „Aerodromi Republike Srpske“
8. Javna ustanova „Robne rezerve Republike Srpske“
9. Općina Stolac
10. ZP Elektrokrajina Banja Luka
11. Industrijske plantaže a.d. Banja Luka
12. Srednja stručna i tehnička škola Gradiška
13. Osnovna škola Dositej Obradović Kneževo
14. JP Vodovod i kanalizacija Sanski Most
15. JP Vodovod i kanalizacija Zenica
16. AD Zvornik Stan
17. Budućnost a.d. Laktaši
18. MH ERS ZP Elektrohercegovina a.d. trebinje

U 2017.g. Centar je izgubio spor u prvom stepenu protiv sledećih institucija:

1. Javno preduzeće Gas-Res
2. Javno preduzeće Gas-Res
3. Agencija za bankarstvo Republike Srpske
4. Općina Ilidža
5. Osnovna škola Aleksa Šantić Banja Luka
6. Rudnik željezne rude Ljubija
7. Elektrodistribucija Paale
8. JKP Vodovod Čelinac
9. JP Komunalac Kozarska Dubica
10. JP Direkcija za izgradnju i razvoj grada

Tokom 2017. godine Ustavni sud Bosne i Hercegovine odbacio je kao nedopuštenu apelaciju Transparency International BiH koja je izjavljena protiv presude Okružnog suda u Banjaluci. U konkretnom slučaju radi se o predmetu dostave informacije - kopije Ugovora o privatizaciji Robne kuće Boska, gdje je sud donio odluku u korist Transparency International BiH da nadležno Ministarstvo trgovine i turizma Republike Srpske mora donijeti rješenje, međutim Ministarstvo nije postupilo po presudi pozivajući se na okolnost da je traženi Ugovor u međuvremenu otuđen iz Ministarstva. Transparency International BiH tražio je od Okružnog suda u Banjaluci da pokrene postupak protiv Ministarstva zbog nepotupanja po nalogu iz presude, međutim sud je odbio zahtjev organizacije i uvažio navode Ministarstva da je Ugovor otuđen. Nakon iscrpljene procedure pred Okružnim sudom u Banjaluci i Ustavnim sudom Bosne i Hercegovine, **Transparency International BiH je 15.11.2017.g. podnio aplikaciju Evropskom sudu za ljudska prava u Strazburu**, te u istoj ukazao da bi pravo pristupa sudu bilo iluzorno kada bi država dopustila da konačna i obavezujuća sudska odluka ostane neizvršena na štetu jedne strane u postupku.

Predmeti iz ove kategorije se odnose na nepravilnosti vezane za rad opštinskih službi kada je u pitanju izdavanje dokumentacije iz oblasti prostornog uređenja, bilo da se radi o tolerisanju nelegalne gradnje uprkos prijavama oštećenih građana ili da se radi o namjernom ignorisanju opštinskih službi za prostorno uređenje da postupe po rješenjima drugostepenih organa ili presudama sudova. U 2017.g. TI BiH je zaprimio 6 predmeta koji se odnose na ovu kategoriju, što je smanjenje u odnosu na protekle godine.

U jednom od predmeta iz ove kategorije utvrđeno je kršenje Zakona o upravnom postupku FBiH od strane službenika u Službi za prostorno uređenje, geodetske i imovinsko pravne poslove Općine Gračanica. TI BiH je od stranke primio dokumentaciju iz koje je vidljivo da je 27.07.2017.g. Služba za prostorno uređenje pozvala stranku da u roku od 8 dana dođe u prostorije Centra za dozvole radi izjašnjenja u predmetu izdavanja urbanističke saglasnosti za dogradnju i rekonstrukciju krova na stambeno poslovnom objektu u vlasništvu njegovog susjeda, da bi već sledećeg dana, 28.07.2017.g. Služba donijela Rješenje o urbanističkoj saglasnosti, bez da je saslušala stranku, čime je prekršen Zakon o upravnom postupku FBiH. Stranka je blagovremeno uložila žalbu Ministarstvu prostornog uređenja i zaštite okolice Tuzlanskog kantona, koje je žalbu usvojilo i poništilo sporno Rješenje Službe za prostorno uređenje, geodetske i imovinsko pravne poslove.

KATEGORIJA OSTALO (22 predmeta u 2017.g. ili 8,0%)

22 predmeta u 2017.g. se odnose na različite upite i prijedloge građana, a koji se ne mogu svrstati ni u jednu gore navedenu kategoriju. Radi se o upitima vezanim za plaćanje komunalnih obaveza, upravljanje zajednicama etažnih vlasnika, osnivanjem NVO organizacija, prijedlozima za izmjenama i dopunama zakona, zatim različitim inicijativama građana za rješavanje različitih problema u društvu i sl. U većini ovih predmeta TI BiH je građanima upućivao odgovore, ili u formi pravnog savjeta ili je građane upućivao na nadležne institucije.

STATISTIKA

Tokom 2017.g. upućeno je **387** dopisa nadležnim institucijama i data su **143** pravna savjeta strankama.

U 2017.godini Institucija ombudsmana za ljudska prava BiH je po predstavkama TI BiH iz 2017.g. donijela tri preporuke:

1. Preporuka koja se odnosi na obavezu Ministarstva prosvjete i kulture Republike Srpske da odluči po žalbi Transparency International BiH, te da se pridržava odgovarajuće procedure koja je propisana Zakonom o slobodi pristupa informacijama. U konkretnom slučaju, Ministarstvo je odbilo da odlučuje po žalbi koju je naša organizacija izjavila protiv rješenja Ministarstva, smatrajući da je organ nadležan za drugostepeno odlučivanje u predmetima koji se odnose na pristup informacijama Institucija ombudsmana BiH.
2. Preporuka koja se odnosi na obavezu Ministarstva rada i boračko-invalidske zaštite Republike Srpske da razmotri mogućnost predlaganja novog zakonskog rješenja koje bi omogućilo licima koja su radila manje od šest sati dnevno da ostvare pravo na novčanu naknadu za vrijeme nezaposlenosti, srazmjerno vremenu provedenom u radnom odnosu. U konkretnom slučaju, stranka se obratila Centru zbog toga što joj je Zavod za zapošljavanje RS odbio zahtjev za ostvarivanjem prava na novčanu naknadu jer je bio zaposlen na nepuno radno vrijeme, te mu je prilikom preračunavanja radnog vremena na puno radno vrijeme umanjena staž osiguranja zbog čega nije ispunio uslov za ostvarivanje prava.
3. Preporuka koja se odnosi na obavezu JU Centar za predškolsko obrazovanje i vaspitanje Banjaluka da poništi konkurs koji je raspisivao 11.01.2017.g., te da sprovede novi u skladu sa pozitivnim zakonskim propisima koji uređuju ovu oblast, i obavezu Ministarstva prosvjete i kulture Republike Srpske da bez odlaganja donese Pravilnik o proceduri prijema u radni odnos i načinu bodovanja vaspitača, stručnih

saradnika, sekretara i računovođa u javnim predškolskim ustanovama i na taj način otkloni postojeće nedostatke u ovoj oblasti.

Značajno je spomenuti i siže nekoliko uspješnih priča koje su obilježile rad TI BIH tokom 2017.g.

1. Transparency International u BiH je na osnovu prijave pristigle putem Centra za pružanje pravne pomoći u borbi protiv korupcije utvrdio zloupotrebe prilikom zapošljavanja u Republičkoj upravi za geodetske i imovinsko-pravne poslove. Ova institucija je za viša lica izdala uvjerenje o radnom iskustvu na osnovu angažmana putem ugovora o djelu zaključenog sa RUGIP, iako je to u suprotnosti sa Zakonom o radu. Sporna uvjerenja su se izdavala u različite svhe, pa i radi učešća na konkursima za radna mjesta u drugim organima uprave, a sporno je i to što su prijavljena lica na osnovu nezakonitih uvjerenja o radnom iskustvu stekla i uslove za polaganje stručnog ispita za rad u upravi. Centar je, postupajući po prijavi, tražio mišljenja od Agencije za državnu upravu, Ministarstva uprava i lokalne samouprave i Ministarstva rada i boračko-invalidske zaštite, a sve tri institucije su potvrdile da imajući u vidu odredbe Zakona o radu angažman na osnovu ugovora o djelu „ne može biti osnov za sticanje radnog iskustva u republičkim organima uprave. Centar je zatim podnio zahtjev za vršenje inspekcijskog pregleda Republičkoj upravi za inspekcijske poslove, koja je po izvršenom inspekcijskom pregledu utvrdila da je prekršeno više propisa, uključujući i Uredbu o stručnom ispitu za rad u upravi. Inspektori su donijeli rješenje kojim su naložili RUGIP-u da ukine rješenja o zasnivanju radnog odnosa sa pet prijavljenih lica kojima je suprotno važećim propisima bilo izdato uvjerenje o radnom iskustvu na osnovu ranije zaključenih ugovora u djelu.

2. Drugi priča započela je 2014.g., a konačan rezultat ostvario se u 2017.g. Priča se odnosi na zapošljavanje lica na mjesto direktora u ustanovu kulture čiji je osnivač Općina Velika Kladaša. Ovo lice je zasnovalo radni odnos iako je osuđeno za izvršenje krivičnog djela koje ga čini nepodobnim za obavljanje funkcije direktora. Razlog zbog čega je došlo do ove situacije leži u činjenici da je kandidat na javni konkurs dostavio uvjerenje o neosuđivanosti staro tri mjeseca, a što je prema važećim propisima dopušteno. Kandidat je osuđen neposredno pred početak konkursne procedure ali je u samoj konkursnoj proceduri priložio uvjerenje iz perioda kada nije bio osuđen. Domišljatost ovog kandidata išla je do te mjere da je uvjerenje o nevođenju krivičnog postupka izvadio na dan izricanja presude kojom je oglašen krivim tj. u momentu kada je pravno gledano krivični postupak okončan. Kandidat je bez problema prošao konkursnu proceduru i izabran je na mjesto direktora, međutim njegov protivkandidat se obratio za pomoć Centru, te su mu pravnici Centra pružili pravnu pomoć u sastavljanju podnesaka pred nadležnim sudovima. Tokom 2016.g. Općinski sud u Velikoj Kladaši donio je odluku kojom usvaja tužbu stranke koja se obratila našem Centru i poništava odluka o izboru kandidata na konkursu. Kandidat koji je izabran za direktora je izjavio žalbu na prvostepenu presudu, a Centar je sastavio odgovor na žalbu koji je izjavio njegov protivkandidat. U međuvremenu, početkom 2017. godine Općina Velika Kladaša koja je osnivač ove ustanove kulture smijenila je sporno izabranog direktora i kompletan upravni odbor ustanove, te na mjesto vršioca dužnosti imenovala njegovog protivkandidata-stranku našeg centra. Pred kraj 2017.godine Kantonalni sud u Bihacu, odbio je žalbu direktora i potvrdio prvostepenu presudu, čime je ovaj predmet postao pravosnažan.